

## DECIZIA nr. 42 din 4 iunie 2018

referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor [art. 169 alin. \(3\) din Legea nr. 263/2010](#) privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare

EMITENT

- ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE - COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

Publicat în [MONITORUL OFICIAL nr. 814 din 24 septembrie 2018](#)

Data intrării în vigoare 24-09-2018

Dosar nr. 106/1/2018

|                            |                                                                                    |
|----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| Gabriela Elena Bogasiu     | - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului |
| Lavinia Curelea            | - președintele delegat al Secției I civile                                         |
| Rodica Dorin               | - pentru președintele Secției a II-a civile                                        |
| Ionel Barbă                | - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal                       |
| Carmen Georgeta Negrilă    | - judecător la Secția I civilă                                                     |
| Andrei Liana Constanda     | - judecător la Secția I civilă                                                     |
| Lavinia Dascălu            | - judecător la Secția I civilă                                                     |
| Mirela Vișan               | - judecător la Secția I civilă                                                     |
| Cristina Petronela Văleanu | - judecător la Secția I civilă                                                     |
| Veronica Magdalena Dănăilă | - judecător la Secția a II-a civilă                                                |
| Ianina Blandiana Grădinaru | - judecător la Secția a II-a civilă                                                |
| Petronela Iulia Nițu       | - judecător la Secția a II-a civilă                                                |
| Nicoleta Țândăreanu        | - judecător la Secția a II-a civilă                                                |
| Valentina Vrabie           | - judecător la Secția a II-a civilă                                                |
| Viorica Trestianu          | - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal                        |
| Ana-Hermina Iancu          | - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal                        |
| Laura-Mihaela Ivanovici    | - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal                        |
| Cristian Daniel Oana       | - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal                        |
| Luiza Maria Păun           | - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal                        |

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept investit cu soluționarea Dosarului nr. 106/1/2018 este constituit conform dispozițiilor [art. 520 alin. \(8\) din Codul de procedură civilă](#) și ale [art. 27<sup>5</sup> alin. \(1\) din Regulamentul](#) privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare (Regulamentul).

Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Mihaela Lorena Mitroi, magistrat-asistent desemnat în conformitate cu dispozițiile [art. 27<sup>6</sup> din Regulament](#).

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ia în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Cluj - Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale, în Dosarul nr. 672/84 /2016, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, care a fost comunicat părților, în conformitate cu dispozițiile [art. 520 alin. \(10\) din Codul de procedură civilă](#), fiind depus de către intimata-reclamantă, punct de vedere formulat în scris privind chestiunea de drept supusă judecătii. La dosar au fost comunicate opiniile exprimate la nivelul instanțelor naționale și au fost transmise hotărâri judecătorești relevante. Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii. De asemenea au fost depuse opiniile exprimate de specialiști, respectiv doamna prof. univ. dr. Raluca Dimitriu de la Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestiune din cadrul Academiei de Studii Economice din București - Departamentul de Drept, domnul prof. univ. dr. Alexandru Athanasiu și doamna asist. univ. dr. Ana-Maria Vlăsceanu de la Facultatea de Drept din cadrul Universității din București - Departamentul de Drept privat, precum și doamna conf. univ. dr. Dana Daniela Moțiu și domnul lect. univ. dr. Popa Alexandru de la Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara - Departamentul de Drept privat.

Doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, constată că nu mai există chestiuni prealabile, iar completul rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

## ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

### I. Titularul și obiectul sesizării

1. Prin Încheierea din data de 9 octombrie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 672/84/2016, Curtea de Apel Cluj - Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale a dispus, în temeiul [art. 519 din Codul de procedură civilă](#), sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Posibilitatea acordării beneficiului punctajului suplimentar reglementat de [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#) privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare ([art. 78<sup>2</sup> din Legea nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare) în situația în care pensionarul beneficiază de un stagiu complet de cotizare redus conform [art. 58 din Legea nr. 263/2010](#) ([art. 47 din Legea nr. 19/2000](#))”.

2. Cererea de pronunțare a hotărârii prealabile a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept la data de 15 ianuarie 2018, cu nr. 106/1/2018.

### II. Expunerea succintă a procesului în cadrul căruia s-a invocat chestiunea de drept menționată

3. Prin Cererea înregistrată cu nr. 672/84/2016 pe rolul Tribunalului Sălaj - Secția civilă, reclamanta a chemat în judecată pe pârâta casa teritorială de pensii, solicitând instanței anularea deciziilor nr. xxxxx/8.02.2016 și nr. xxxxx/15.03.2016, emise de pârâtă, precum și obligarea pârâtei să emită o nouă decizie de acordare a pensiei, cu luarea în considerare a perioadei lucrate în grupa a II-a de muncă, cuprinsă în Adeverința nr. xx/19.01.1999.

4. Prin Decizia nr. xxxxx/27.01.2003, emisă de pârâtă în baza [Legii nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare ([Legea nr. 19/2000](#)), reclamantei i s-a acordat pensie pentru limită de vârstă pentru persoanele cu handicap, cu aplicarea unui stagiu de cotizare de 18 ani și 8 luni, potrivit [art. 47 alin. \(1\) lit. b\) din Legea nr. 19/2000](#), drepturile de pensie fiindu-i stabilite începând cu data de 9 octombrie 2002.

5. Prin Decizia nr. xxxxx/4.09.2015, pârâta a revizuit decizia de pensie a reclamantei, prin luarea în considerare a perioadei lucrate în grupa a II-a de muncă și acordarea de puncte suplimentare pentru grupele de muncă, însă, apoi, a considerat că perioada lucrată în grupa a II-a de muncă a fost eronat valorificată prin acordarea punctajului suplimentar, întrucât, conform prevederilor [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 100/2008](#) pentru completarea [Legii nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, aprobată prin [Legea nr. 154/2009](#) ([Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 100/2008](#)), majorarea punctajului anual se poate acorda doar în situația în care la determinarea punctajului mediu anual se utilizează stagiile complete de cotizare prevăzute în [anexa nr. 3 la Legea nr. 19/2000](#), în funcție de data nașterii. Or, în cazul reclamantei, s-a utilizat un stagiu complet de cotizare mai mic, potrivit dispozițiilor [art. 47 alin. \(1\) lit. b\) din Legea nr. 19/2000](#).

6. Ca atare, pârâta a emis Decizia de revizuire nr. xxxxx/8.02.2016, prin care a diminuat punctajul reclamantei, și Decizia nr. xxxxx/15.03.2016 privind recuperarea sumelor încasate necuvenit cu titlu de prestații de asigurări sociale, prin care a dispus constituirea unui debit în sarcina reclamantei, în cuantum de 602 lei.

7. Prin Sentința nr. 199 din 13 februarie 2017, Tribunalul Sălaj a admis excepția prescripției dreptului la acțiune și a constatat ca fiind prescris dreptul la acțiune al reclamantei cu privire la diferențele de pensie aferente perioadei 9 octombrie 2002-17 aprilie 2013, asupra cărora să se calculeze dobânzi și penalități legale, a admis, în parte, acțiunea formulată de reclamantă și, în consecință, a anulat deciziile nr. xxxxx/8.02.2016 și nr. xxxxx/15.03.2016 emise de pârâtă, a obligat pârâta să emită o nouă decizie de acordare a pensiei cu luarea în considerare a perioadei lucrate în grupa a II-a de muncă și să plătească reclamantei suma de 8.067 lei brut, reprezentând diferența de pensie neacordată și dobânda legală penalizatoare, calculată pentru perioada 19 aprilie 2016-31 octombrie 2016.

8. La pronunțarea acestei hotărâri, prima instanță a reținut că [anexa nr. 3 la Legea nr. 19/2000](#) prevede o vârstă de pensionare de 59 de ani și un stagiu complet de cotizare de 28 de ani, în funcție de data nașterii reclamantei, și că aceasta beneficiază, conform dispozițiilor [art. 47 alin. \(1\) lit. b\) din Legea nr. 19/2000](#), de reducerea vârstei standard de pensionare cu 10 ani dacă a realizat cel puțin două treimi din stagiul complet de cotizare.

9. De asemenea a reținut, pe baza constatărilor expertizei contabile judiciare efectuate în cauză, că reclamanta a realizat stagiul complet de cotizare prevăzut de lege; în aceste condiții, vârsta standard de pensionare pentru reclamantă este de 49 de ani, în timp ce vârsta la care aceasta a solicitat pensionarea este 50 de ani, 7 luni și 23 de zile, peste nivelul prevăzut de reglementările mai sus arătate.

10. Împotriva acestei sentințe a declarat apel pârâta casa teritorială de pensii, solicitând admiterea căii de atac și anularea hotărârii atacate, întrucât la stabilirea punctajului mediu anual al reclamantei s-a utilizat, conform dispozițiilor [art. 47 alin. \(1\) lit. b\) din Legea nr. 19/2000](#), un stagiu de cotizare de 18 ani și 8 luni, reprezentând două treimi din stagiul complet de cotizare prevăzut în [anexa nr. 3 la Legea nr. 19/2000](#).

**11.** La termenul de judecată din 9 octombrie 2017, din oficiu, Curtea de Apel Cluj - Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale a pus în discuție admisibilitatea și necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu pronunțarea unei hotărâri prealabile.

**III. Aspectele de admisibilitate reținute de titularul sesizării**

**12.** Prin Încheierea de sesizare din data de 9 octombrie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 672/84/2016, Curtea de Apel Cluj - Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale a apreciat că sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este admisibilă, potrivit dispozițiilor [art. 519 din Codul de procedură civilă](#), având în vedere următoarele considerente:

**13.** Litigiul se află în fața instanței de apel, ca instanță de ultim grad în materia asigurărilor sociale.

**14.** Cauza poartă asupra contestației formulate de reclamantă împotriva a două decizii privind acordarea pensiei pentru limită de vârstă, fiind astfel în competența legală a unui complet al Curții de Apel Cluj investit să soluționeze litigiul.

**15.** De lămurirea modului de interpretare/aplicare a prevederilor [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#) privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 263/2010) ([art. 78<sup>2</sup> din Legea nr. 19/2000](#)), în situația în care pensionarul beneficiază de un stagiul complet de cotizare redus conform [art. 58 din Legea nr. 263/2010](#) ([art. 47 din Legea nr. 19/2000](#)), depinde soluționarea pe fond a cauzei.

**16.** Aceasta întrucât motivul pentru care a fost revizuită decizia pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă a reclamantei, cu consecința diminuării cuantumului pensiei acesteia și a stabilirii unui debit în sarcina sa, a constatat în revenirea casei teritoriale de pensii asupra valorificării grupei a II-a de muncă în calculul pensiei reclamantei, în sensul retragerii punctelor suplimentare acordate pentru muncă prestată în grupa a II-a, ca urmare a constatării că în cazul său s-a utilizat un stagiul complet de cotizare redus din pricina încadrării într-un grad de handicap.

**17.** Problema de drept enunțată este nouă, deoarece jurisprudența creată până în prezent la nivelul instanțelor nu este atât de consistentă încât să se poată conchide că ar exista o jurisprudență constantă și continuă în materia de referință, în baza unei interpretări unitare a textelor care au generat chestiunea de drept a cărei rezolvare de principiu se solicită.

**18.** Chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită nu a făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

**IV. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept**

**19.** După comunicarea raportului, potrivit dispozițiilor [art. 520 alin. \(10\) din Codul de procedură civilă](#), intimata-reclamantă a reiterat opinia sa că cele două facilități sunt diferite și nu se exclud, având în vedere că acordarea punctajului suplimentar reglementat de [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#) se referă la locuri de muncă încadrate în grupele I și a II-a, iar [art. 58 din Legea nr. 263/2010](#) se referă la condițiile persoanelor cu handicap preexistent calității de asigurat.

**20.** Apelanta-pârâtă nu și-a exprimat punctul de vedere asupra chestiunii de drept ce face obiectul sesizării.

**V. Punctul de vedere al titularului sesizării cu privire la dezlegarea chestiunii de drept**

**21.** Din punctul de vedere al completului de judecată al Curții de Apel Cluj - Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale, dispozițiile legale invocate ar trebui interpretate în sensul că beneficiul punctajului suplimentar ar trebui acordat și pensionarilor care, în baza încadrării într-un grad de handicap preexistent calității de asigurat, au beneficiat de reducerea stagiilor de cotizare și a vârstelor standard de pensionare prevăzute în [anexa nr. 3 la Legea nr. 19/2000](#).

**22.** În acest sens, instanța de trimitere a arătat că, în cuprinsul dispozițiilor [art. 169 alin. \(3\) din Legea nr. 263/2010](#), s-a stabilit condiționarea acordării creșterii punctajelor anuale de faptul de a se fi utilizat, pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 aprilie 2001 - 2 noiembrie 2008 inclusiv, stagiile complete de cotizare prevăzute de legislația în vigoare în perioada respectivă. Sensul acestei dispoziții este de a nu se acorda aceste creșteri persoanelor cărora li s-au aplicat stagii complete de cotizare diminuate, cum a fost cazul intimitei-reclamante, căreia i s-a aplicat un stagiul de cotizare diminuat la două treimi din stagiul complet de cotizare ce i s-ar fi aplicat în situația în care nu ar fi fost încadrată în grad de handicap, conform dispozițiilor [art. 58 lit. b\) din Legea nr. 263/2010](#).

**23.** În același sens, în ce privește persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă, creșterea punctajelor anuale pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa de muncă a fost condiționată de faptul de a nu se fi utilizat, la recalcularea pensiilor în conformitate cu prevederile [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005](#) privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, aprobată cu completări prin [Legea nr. 78/2005](#), cu modificările și completările ulterioare ([Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005](#)), vechimea în muncă necesară deschiderii dreptului la pensie prevăzută de acte normative cu caracter special.

**24.** Logica acestor restrângeri a fost aceea de a nu se acorda un dublu beneficiu acestor persoane care au putut să se pensioneze mai devreme decât altele: anume, acela de a se pensiona în temeiul unei vechimi în muncă mai mici și pe acela de a obține punctaj suplimentar aferent anilor lucrați în grupa de muncă.

**25.** Or, dacă această restrângere a fost justificată pentru situația în care aplicarea unei vechimi mai mici în muncă pentru pensionare s-a datorat faptului că beneficiarul a lucrat în grupele de muncă, în acest caz verificându-se acest dublu beneficiu acordat, restrângerea nu se mai verifică pentru situația în care pensionarea cu o vechime în muncă mai mică a fost urmarea încadrării beneficiarului într-un grad de handicap.

**26.** În acest caz, o atare restrângere a destinatarilor creșterilor de punctaj are ca efect, prin excluderea persoanelor ce au fost încadrate în grad de handicap și, în aceste condiții, au desfășurat activitate în grupele de muncă, discriminarea acestora pe motiv de handicap.

**27.** Aceasta, întrucât, pensionându-se mai devreme, o persoană cu handicap nu are prin aceasta un avantaj derivat din faptul că a lucrat în grupele de muncă, ci unul derivat din faptul că a muncit în condiții de handicap preexistent calității de asigurat.

**28.** Ca atare, dacă o astfel de persoană a lucrat și în condițiile mai grele ce au caracterizat grupele de muncă, este firesc să i se ofere beneficiile financiare acordate și unei persoane sănătoase într-o situație similară, și anume, calcularea și acordarea unui spor financiar, derivat din punctajul suplimentar acordat pentru anii lucrați în condițiile grupelor de muncă.

**29.** Prin urmare, luarea în considerare, la calculul punctajului mediu anual, pentru persoanele cu handicap, a unui stagiul de cotizare mai mic, nu semnifică un avantaj în sine, ci se impune pentru asigurarea proporției în comparație cu persoanele fără handicap, stagiul complet de cotizare mai mic fiind aferent unei perioade contributive mai mici.

**30.** Este logic, pentru a se asigura o pensie stabilită în condiții similare, să se împartă un punctaj realizat într-o perioadă de activitate mai mică, la un stagiul de cotizare mai mic, iar un punctaj realizat într-o perioadă de activitate mai mare, la un stagiul de cotizare mai mare.

**31.** Ca urmare, se conturează ca o normă de egalizare a șanselor persoanelor cu handicap, față de cele fără handicap, dispoziția de a se lua în considerare un stagiul complet de cotizare mai mic, dar proporțional cu perioada de activitate a acestor persoane cu handicap.

**32.** Dacă o parte din acest stagiul a fost realizată în condițiile grupelor de muncă, este firesc să se acorde și persoanelor cu handicap avantajul financiar derivat din dispozițiile [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#).

**33.** Privind și din perspectiva faptului că, dintre persoanele cu handicap, unele nu au lucrat în condițiile grupelor de muncă, și, ca atare, nu primesc punctajul suplimentar reglementat de [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#), pe când altele, cum este cazul reclamantei, au lucrat în condițiile grupelor de muncă, trebuie să se concluzioneze în sensul că acestea din urmă, pentru a nu fi discriminate față de persoanele cu handicap care au muncit în condiții normale, trebuie să se bucure de avantajele financiare derivate din aplicarea normei indicate.

#### **VI. Jurisprudența instanțelor naționale în materie**

**34.** În urma solicitării adresate de către Înalta Curte de Casație și Justiție, instanțele naționale au transmis hotărârile judecătorești identificate ca fiind relevante pentru chestiunea de drept ce face obiectul analizei în prezenta cauză, precum și punctele de vedere teoretice exprimate de către judecători, din răspunsurile comunicate rezultând că există divergență în jurisprudență.

**35.** Astfel, într-o opinie, s-a apreciat în sensul imposibilității acordării celor două beneficii cumulativ - reducerea vârstei și majorarea punctajului, intenția legiuitorului fiind clară, și anume ca de majorarea punctajului conform [art. 169 alin. \(3\) din Legea nr. 263/2010](#) să beneficieze exclusiv cei cărora drepturile de pensie le-au fost deschise prin utilizarea stagiilor complete de cotizare. În caz contrar, s-ar acorda un beneficiu contra legem, distincția prevăzută de textul de lege menționat rămânând, practic, inaplicabilă.

**36.** Într-o altă opinie, s-a considerat în sens contrar, respectiv că se acordă beneficiul punctajului suplimentar reglementat de dispozițiile [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#) și în situația în care pensionarul beneficiază de un stagiul complet de cotizare redus conform [art. 58 din Legea nr. 263/2010](#).

**37.** Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Adresa nr. 128/C/143/III-5/2018 din 26 februarie 2018, a comunicat că, la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil, nu se verifică, în prezent, practica judiciară, în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept care formează obiectul prezentei sesizări.

#### **VII. Jurisprudența Curții Constituționale**

**38.** Dispozițiile [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#) au făcut obiectul a nouă dosare aflate pe rolul Curții Constituționale. Dintre acestea prezintă relevanță pentru chestiunea de drept analizată [Decizia nr. 61 din 16 februarie 2016](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 357 din 10 mai 2016, și [Decizia nr. 718 din 9 decembrie 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 36 din 16 ianuarie 2015, prin care Curtea Constituțională a reținut că dispozițiile [art. 11 din Legea nr. 57/1992](#) privind încadrarea în muncă a persoanelor handicapate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 131 din 12 iunie 1992 ([Legea nr. 57/1992](#)), au reglementat condițiile de pensionare a persoanelor cu handicap în mod distinct față de reglementarea-cadru

reprezentată la acel moment de [Legea nr. 3/1977](#) privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială, publicată în Buletinul Oficial nr. 82 din 6 august 1977, cu modificările și completările ulterioare ([Legea nr. 3/1977](#)), fiind așadar o normă cu caracter special.

Curtea a observat că dispozițiile [art. 11, 14 și 16 din Legea nr. 3/1977](#) stabileau condiții mai favorabile de pensionare pentru persoanele care au lucrat în grupele I și a II-a de muncă față de cele care au lucrat în grupa a III-a de muncă, acordând atât procente mai mari din retribuția tarifară, dar și o vârstă de pensionare ori o vechime în muncă mai scăzute. Curtea a constatat că, spre deosebire de dispozițiile [Legii nr. 3/1977](#), dispozițiile [art. 11 din Legea nr. 57/1992](#) nu instituiau nicio distincție între persoanele cu handicap în funcție de grupa de muncă în care și-au desfășurat activitatea. Pe de altă parte, însă, legea nu prevedea o vârstă de pensionare obligatorie pentru persoanele cu handicap, așa cum se cerea pentru persoanele care au lucrat în grupe superioare de muncă, singura cerință fiind cea a îndeplinirii condițiilor de vechime în muncă.

**39.** Prin aceleași decizii, Curtea, analizând critica potrivit căreia persoanele cu handicap nu au beneficiat de un avantaj real datorită vârstei de pensionare, întrucât nu aveau cum să cumuleze un punctaj total realizat în întreaga perioadă de activitate tot atât de mare ca o persoană care a lucrat în grupe superioare de muncă, dar nu a avut handicap și a fost obligată să muncească până la o vârstă mai înaintată, cumulând mai mulți ani de muncă, a constatat că beneficiul pensionării la o vârstă mai redusă de care s-au bucurat persoanele cu handicap nu înseamnă în mod automat și faptul că acestea nu au putut obține un punctaj mai mare în urma aplicării dispozițiilor [Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004](#) privind efectuarea operațiunilor de evaluare în vederea recalculării pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în conformitate cu principiile [Legii nr. 19/2000](#) și ale [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005](#), esențial fiind numărul de ani cât o persoană se consideră că a cotizat la sistemul public de pensii, respectiv vechimea în muncă efectiv realizată. Or, aceasta a variat de la caz la caz, [art. 11 alin. \(1\) din Legea nr. 57/1992](#) stabilind numai cerința vechimii minime în muncă dobândită în condiții de handicap fizic, necesară obținerii pensiei în regimul acestui act normativ. Astfel, asiguratul putea cumula și o vechime în muncă realizată în condiții fără handicap, care se adăuga numărului minim de ani prevăzut de acest text de lege. Mai mult, același text de lege prevedea că pensia se acorda „la cerere”, astfel că persoanele cu handicap aveau un drept, dar nu și o obligație de a solicita dreptul la pensie la o vârstă și o vechime în muncă mai reduse, putându-și continua activitatea profesională și după împlinirea condițiilor de vechime în muncă prevăzute de [art. 11 alin. \(1\) din Legea nr. 57/1992](#).

**40.** Prin urmare, Curtea a conchis că, beneficiind de dreptul de a se pensiona la o vârstă redusă, persoanele cu handicap puteau cumula totuși o vechime în muncă mai mare decât vechimea necesară deschiderii dreptului la pensie, iar în vederea obținerii punctajului mediu anual - în urma recalculării acestor pensii ulterior intrării în vigoare a [Legii nr. 19/2000](#) - punctajul acumulat în perioada activă a asiguratului s-a împărțit la numărul de ani reprezentând vechimea în muncă, necesar deschiderii dreptului de pensie, prevăzut de [Legea nr. 57/1992](#). În același sens a amintit dispozițiile [art. 2 alin. \(4\) din Normele metodologice de evaluare](#) a pensiilor din sistemul public, stabilite în fostul sistem al asigurărilor sociale de stat potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în vederea recalculării în conformitate cu principiile [Legii nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, care constituie [anexă la Hotărârea Guvernului nr. 1.550/2004](#), și care prevedeau că „Pentru persoanele beneficiare de pensii stabilite în condiții prevăzute de acte normative cu caracter special, stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual este vechimea în muncă necesară deschiderii dreptului de pensie prevăzută de aceste acte normative”.

**41.** În egală măsură, Curtea a considerat că, dacă potrivit [Legii nr. 3/1977](#) o persoană fără handicap care a lucrat în grupe superioare de muncă trebuia să îndeplinească condițiile unei vârste de pensionare mai avansate, nu semnifică neapărat și că aceasta a realizat un stagiul de cotizare mai mare decât cel impus de lege, importantă fiind vârsta de la care a început să muncească și eventualele întreruperi ale activității pe parcurs.

**42.** De asemenea, Curtea a răspuns și criticii potrivit căreia persoanele cu handicap care au lucrat în grupe superioare de muncă nu sunt diferențiate sub aspectul condițiilor de pensionare de cele care au avut handicap, dar au lucrat în condiții normale, respectiv în grupa a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare [Legii nr. 19/2000](#). În acest sens a reținut că această problemă privește, în realitate, dispozițiile [Legii nr. 57/1992](#), respectiv opțiunea pe care legiuitorul a avut-o de a acorda un regim mai favorabil persoanelor cu handicap, fără a cumula în același timp aceste beneficii cu cele acordate persoanelor care au lucrat în grupe superioare de muncă, iar nu dispozițiile de lege care fac obiectul controlului excepției de neconstituționalitate.

**43.** Cu privire la dispozițiile [art. 58 din Legea nr. 263/2010](#) există un dosar înregistrat pe rolul Curții Constituționale, aflat în faza de raport.

**44.** Dispozițiile [art. 78<sup>2</sup> din Legea nr. 19/2000](#) nu au făcut obiectul controlului de constituționalitate.

**45.** Referitor la dispozițiile [art. 47 din Legea nr. 19/2000](#), Curtea Constituțională a pronunțat [Decizia nr. 565 din 25 octombrie 2005](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.052 din 25 noiembrie 2005, [Decizia nr. 353 din 20 martie 2008](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 342 din 2 mai 2008, și [Decizia nr. 937 din 13 noiembrie 2012](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 30 din 14 ianuarie 2013.

**46.** Prin deciziile menționate, Curtea Constituțională a reținut că „textul de lege supus controlului de constituționalitate are în vedere doar exercitarea dreptului la pensie al persoanelor cu handicap, iar, din cadrul acestei categorii, numai a acelor persoane care au dobândit handicapul înainte de a fi devenit asigurat în sistemul public al asigurărilor sociale, respectiv înainte de a fi încadrate în muncă. Este evident că această categorie de persoane se află într-o situație diferită de cea a persoanelor care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă, fapt ce justifică în mod rezonabil instituirea unui tratament juridic diferențiat. Astfel, în timp ce persoanele la care se referă [art. 47 din Legea nr. 19/2000](#) au dreptul de a obține pensie pentru limită de vârstă, cu beneficiul reducerii stagiului de cotizare și a vârstei de pensionare, persoanele care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă se bucură de o altă categorie de pensie, anume pensia de invaliditate, prevăzută de [art. 53 și următoarele din aceeași lege](#). Aceasta constituie, de asemenea, o reglementare favorabilă, corespunzătoare situației specifice acestei din urmă categorii de persoane. Potrivit acestor prevederi legale, și persoanele care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă se pot înscrie la pensie înainte de împlinirea vârstei standard de pensionare, cu reducerea sau chiar eliminarea perioadei necesare pentru realizarea stagiului de cotizare, în raport cu gradul de invaliditate, ce se stabilește prin expertiză medicală“.

#### **VIII. Opiniile exprimate de specialiștii consultați**

**47.** Doamna prof. univ. dr. Raluca Dimitriu de la Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestiune din cadrul Academiei de Studii Economice din București - Departamentul de drept a arătat că, potrivit normelor legale supuse analizei, nu beneficiază de majorarea punctajului de pensie anumite categorii de persoane care, chiar dacă au lucrat în grupa I sau a II-a de muncă, au beneficiat de o vechime în muncă, respectiv de un stagiu de cotizare redus.

**48.** S-a apreciat că, în viitor, [art. 58](#) și [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#) ar trebui modificate, pentru ca, în conjuncție, să permită persoanelor cu handicap care au lucrat în grupe de muncă să beneficieze cumulativ de normele derogatorii privind stagiul de cotizare și punctajul suplimentar. O persoană cu handicap ar trebui să poată beneficia de un stagiu diminuat de cotizare, indiferent dacă a lucrat în grupă de muncă sau nu, după cum o persoană care a lucrat în grupa de muncă ar trebui să poată beneficia de prevederile [art. 169 alin. \(1\) din Legea nr. 263/2010](#), indiferent dacă este o persoană cu handicap sau nu.

**49.** De lege lata însă, s-a observat că [art. 169 din lege](#) exclude expres de la beneficiul punctajului suplimentar persoanele care au beneficiat de norme speciale de reducere a stagiului de cotizare. Iar pensionarea persoanelor cu handicap se poate realiza, într-adevăr, prin valorificarea unui stagiul de cotizare mai scurt decât în cazul celorlalte categorii de persoane.

**50.** Cu alte cuvinte, există o normă generală, care diferențiază calculul pensiei după cum activitatea s-a desfășurat sau nu în grupe de muncă și o normă specială, care conferă un beneficiu persoanelor cu handicap, fără a distinge în funcție de condițiile în care acestea au desfășurat activitatea. Norma specială este aplicabilă cu prioritate, în toate cazurile în care persoana care se pensionează provine din rândul persoanelor cu handicap, fiind nerelevant dacă a lucrat în grupe de muncă sau nu.

**51.** Opinia științifică exprimată de domnul prof. univ. dr. Alexandru Athanasie și doamna asist. univ. dr. Ana-Maria Vlăsceanu de la Facultatea de Drept din cadrul Universității din București - Departamentul de drept privat este în sensul recunoașterii fără restricții ori condiționări a faptului că asiguratul, persoană cu dizabilități, are îndreptățire legală atât în ceea ce privește legea îi recunoaște și acordă, ținând cont de existența handicapului (vârstă standard mai scăzută, stagiu de cotizare mai scurt), dar și beneficiul majorării punctajului pentru perioadele lucrate în condiții deosebite de muncă.

**52.** În sprijinul acestei soluții s-au invocat următoarele argumente:

- prin dispozițiile mai favorabile de acordare a pensiei pentru limită de vârstă persoanelor cu handicap, legea a consacrat o altă vârstă standard de pensionare a persoanelor cu handicap și un alt stagiu complet de cotizare decât cele uzitate pentru ceilalți asigurați. În cazul acestor persoane, vârsta mai scăzută de pensionare devine o vârstă standard de pensionare a persoanelor cu handicap, și nu o reducere de vârstă după modelul pensiei anticipate, iar stagiul de cotizare nu se asimilează, prin procedeul ficțiunii legale, cu un stagiu complet, ci devine, la rândul său, stagiu complet de cotizare specific pentru această ipoteză legală;
- majorarea punctajului este un beneficiu legal acordat în considerarea locurilor de muncă clasificate de lege (condiții speciale, deosebite, grupe de muncă), și nu ținând seama de regimul juridic al pensionarilor cu handicap;
- dacă persoanele cu handicap ar fi înlăturate de la aplicarea beneficiului majorării de punctaj pentru desfășurarea activității în asemenea locuri de muncă, ar însemna că, pe cale de interpretare, în absența unei prevederi legale exprese, s-ar adăuga nepermis la lege, ceea ce este un procedeu vădit ilegal (ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus). Este, de altfel, de observat că, atunci când legiuitorul a dorit să limiteze accesul concomitent și complet la mai multe beneficii generate de o situație juridică identică, a exprimat clar, formulând opțiunea sa prin normă imperativă, onerativă sau prohibitivă, după caz. În schimb, în cazul analizat, legiuitorul nu și-a exprimat voința, nici explicit și direct, și nici indirect, în scopul interzicerii accesării cumulate a beneficiilor legale;

– în fine, a interzice persoanelor cu handicap dreptul de a solicita majorarea punctajelor pentru munca depusă în condiții deosebite ar evidenția o atitudine discriminatorie, în formula discriminării directe interzise de [art. 16 din Constituția României, republicată](#), și de lege.

**53.** S-a mai arătat că motivul legal care îndreptățește persoana cu handicap să pretindă cumulul de beneficii se fundamentează pe rațiuni diferite - starea persoanei și caracteristicile locului de muncă și, deci, ele nu provin din valorificarea aceleiași situații de fapt și de drept. În plus, beneficiile sunt, în conținutul lor, complet diferite, respectiv, pe de o parte, un beneficiu privește condițiile de eligibilitate, iar, pe de altă parte, celălalt vizează un element de stabilire a cuantumului pensiei.

**54.** Doamna conf. univ. dr. Dana Daniela Moțu și domnul lect. univ. dr. Popa Alexandru de la Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara - Departamentul de drept privat au apreciat, prin punctul de vedere formulat, că interpretarea prevederilor [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#) ([art. 78<sup>2</sup> din Legea nr. 19/2000](#)) ar trebui făcută în sensul că pensionarul care beneficiază de un stagiul de cotizare redus conform [art. 58 din Legea nr. 263/2010](#) ([art. 47 din Legea nr. 19/2000](#)) beneficiază și de punctajul suplimentar pentru grupele de muncă.

**55.** Reclamanta este titulara realizării unui stagiul de cotizare în două situații - în condiții de muncă deosebite (dat fiind că iau fost luate în considerare anumite/câteva perioade lucrate în grupa a II-a de muncă) și în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, ceea ce înseamnă că „beneficiază cumulativ de reducerea vârstei de pensionare”, respectiv că se impune a fi luate în considerare perioadele lucrate în grupa a II-a de muncă și starea de handicap preexistentă calității de asigurat. Ambele situații sunt avute în vedere pentru atingerea aceleiași finalități: reducerea vârstei standard de pensionare.

**56.** Valorificarea grupei a II - a de muncă în cuprinsul deciziei de pensionare (fie la data emiterii, fie ulterior, ca urmare a revizuirii acesteia) nu poate fi disociată de acordarea punctajelor suplimentare (indiferent dacă persoana a beneficiat sau nu de un spor la salariu pentru perioada în care a fost încadrată în grupa a II - a de muncă), deoarece nu există niciun temei legal care să permită o astfel de disociere.

**57.** Dispozițiile [art. 78<sup>2</sup> din Legea nr. 19/2000](#) fac referire la stagiile complete de cotizare prevăzute în anexa nr. 3, în condițiile în care stagiul complet de cotizare pentru o persoană cu stare de handicap se calculează prin raportare la „fracțiunea/parte” din stagiul de cotizare realizat de un astfel de asigurat, această „fracțiune/parte” reprezentând cuantumul total al stagiului de cotizare complet pe care trebuie să îl atingă asiguratul pentru a beneficia de reducerea vârstei standard de pensionare în vederea deschiderii dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

**58.** Printr-o altă interpretare a prevederilor [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#) ([art. 78<sup>2</sup> din Legea nr. 19/2000](#)) s-ar realiza o discriminare între persoanele asigurate care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, în funcție de gradul handicapului, ceea ce nu este legal posibil.

#### **IX. Raportul asupra chestiunii de drept**

**59.** Prin raportul întocmit în cauză, în conformitate cu dispozițiile [art. 520 alin. \(8\) din Codul de procedură civilă](#), s-a apreciat că sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, potrivit dispozițiilor [art. 519 din Codul de procedură civilă](#).

**60.** Asupra rezolvării de principiu a chestiunii de drept sesizate, opinia judecătorilor-raportori a fost în sensul că punctajul suplimentar reglementat de [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#) ([art. 78<sup>2</sup> din Legea nr. 19/2000](#)) nu poate fi acordat în situația în care pensionarul care a realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat beneficiază de un stagiul complet de cotizare redus conform [art. 58 din Legea nr. 263/2010](#) ([art. 47 din Legea nr. 19/2000](#)).

#### **X. Înalta Curte de Casație și Justiție**

**61.** Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorii-raportori și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

**62.** În ceea ce privește admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, din cuprinsul [art. 519 din Codul de procedură civilă](#) rezultă următoarele condiții de admisibilitate pentru declanșarea acestei proceduri, condiții care trebuie să fie întrunite în mod cumulativ, după cum urmează:

- existența unei cauze aflate în curs de judecată;
- instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție să judece cauza în ultimă instanță;
- cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, învestit să soluționeze cauza;
- ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;
- chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită să fie nouă;
- chestiunea de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

**63.** Procedând, în prealabil, la analiza admisibilității sesizării, se constată că litigiul în legătură cu care s-a formulat sesizarea este în curs de judecată la curtea de apel, iar instanța investită cu soluționarea apelului urmează să judece cauza în ultimă instanță, potrivit dispozițiilor [art. 153-art. 156 din Legea nr. 263/2010](#), cauza ce face obiectul judecății aflându-se în competența legală a unui complet de judecată al Curții de Apel Cluj, titulara sesizării.

**64.** De lămurirea modului de interpretare a prevederilor [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#) ([art. 78<sup>2</sup> din Legea nr. 19/2000](#)), în situația în care pensionarul beneficiază de un stagiul complet de cotizare redus conform [art. 58 din Legea nr. 263/2010](#) ([art. 47 din Legea nr. 19/2000](#)), depinde soluționarea pe fond a cauzei în legătură cu care s-a formulat sesizarea, întrucât la baza emiterii deciziilor contestate de reclamantă a stat constatarea casei teritoriale de pensii cu privire la valorificarea eronată la calculul pensiei a perioadei lucrate de reclamantă în grupa a II-a de muncă, față de faptul că la stabilirea punctajului mediu anual al reclamantei s-a utilizat, conform dispozițiilor [art. 47 alin. \(1\) lit. b\) din Legea nr. 19/2000](#), un stagiul de cotizare de 18 ani și 8 luni, reprezentând două treimi din stagiul complet de cotizare prevăzut în [anexa nr. 3 la Legea nr. 19/2000](#).

**65.** Problema de drept ce face obiectul sesizării este nouă, deoarece jurisprudența creată până în prezent la nivelul instanțelor nu este atât de consistentă încât să se poată conchide că ar exista o jurisprudență constantă și continuă în materia de referință. Astfel, examenul jurisprudențial a relevat că nu s-a cristalizat o opinie majoritară de durată în privința chestiunii de drept a cărei rezolvare de principiu se solicită, punctele de vedere exprimate oferind indicii referitoare la posibilitatea apariției unei practici neunitare.

**66.** Este îndeplinită și ultima condiție impusă de [art. 519 din Codul de procedură civilă](#), întrucât asupra acestei chestiuni de drept Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

**67.** Sesizarea îndeplinește și condițiile prefigurate în [art. 520 din Codul de procedură civilă](#), conținând argumentele care susțin admisibilitatea sa, punctul de vedere al instanței și al părților care l-au exprimat.

**68.** În aceste condiții se poate concluziona că sesizarea îndeplinește cerințele prescrise de lege pentru activarea mecanismului de unificare a practicii judiciare.

**69.** Asupra fondului sesizării se reține că problema de drept ce se solicită a fi dezlegată pe calea mecanismului hotărârii prealabile este aceea de a stabili dacă, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor [art. 169 alin. \(3\) din Legea nr. 263/2010](#) privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare [[art. 78<sup>2</sup> alin. \(2\) din Legea nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare], beneficiul punctajului suplimentar reglementat de dispozițiile [art. 169 alin. \(1\) din Legea nr. 263/2010](#) [[art. 78<sup>2</sup> alin. \(1\) din Legea nr. 19/2000](#)] trebuie acordat și pensionarilor care, în baza încadrării într-un grad de handicap preexistent calității de asigurat, au beneficiat de reducerea stagiilor de cotizare și a vârstelor standard de pensionare prevăzute în [anexa nr. 3 la Legea nr. 19/2000](#), conform [art. 58 din Legea nr. 263/2010](#) ([art. 47 din Legea nr. 19/2000](#)).

**70.** În cauza în care a fost formulată sesizarea, dreptul reclamantei la pensie pentru limită de vârstă s-a deschis în baza [Legii nr. 19/2000](#), fiindu-i aplicabile la data pensionării dispozițiile [art. 47](#), care reglementează reducerea vârstei standard de pensionare și a stagiului complet de cotizare pentru persoanele cu handicap care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, precum și prevederile [art. 78<sup>2</sup> din aceeași lege](#). Revizuirea drepturilor de pensie cuvenite reclamantei s-a realizat sub imperiul [Legii nr. 263/2010](#), act normativ care preia din [Legea nr. 19/2000](#) mecanismul tehnico-juridic privind revizuirea, respectiv recalcularea pensiei și reglementează în mod similar, prin [art. 169 alin. \(3\)](#), condițiile în care persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 aprilie 2001-2 noiembrie 2008 inclusiv beneficiază de creșterea punctajelor anuale pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă.

**71.** Această precizare preliminară se impune în contextul în care problematica acestui tip de cauze este variată nu numai datorită multiplelor situații particulare, dar și datorită guvernării dreptului la pensie de acte normative care s-au succedat în timp și sub imperiul cărora acesta s-a deschis în fiecare caz în parte, rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție fiind, potrivit [art. 519 din Codul de procedură civilă](#), acela de a da o interpretare de principiu chestiunii de drept, iar nu de a soluționa cazurile particulare care pot apărea și în care se pune problema aplicării aceluiași norme juridice.

**72.** Trecând la examinarea dispozițiilor legale relevante pentru dezlegarea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării, se constată că [art. 78<sup>2</sup> din Legea nr. 19/2000](#) are următorul conținut:

*(1) Asigurații care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupa I și/sau grupa II de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, beneficiază de majorarea punctajelor anuale, după cum urmează:*

*a) cu 50% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I de muncă;*

*b) cu 25% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa a II-a de muncă.*

*(2) Prevederile alin. (1) se aplică numai în situațiile în care, potrivit legii, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează stagiile complete de cotizare prevăzute în anexa nr. 3, în funcție de data nașterii, respectiv stagiile complete de cotizare, în funcție de data deschiderii dreptului la pensie, conform prevederilor art. 167<sup>1</sup>.*

**73.** De asemenea, [art. 47 din Legea nr. 19/2000](#) prevede următoarele:

*(1) Persoanele asigurate care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, în funcție de gradul handicapului, beneficiază de reducerea stagiilor de cotizare și a vârstelor standard de pensionare prevăzute în anexa nr. 3, astfel:*

*a) cu 15 ani, reducerea vârstei standard de pensionare, dacă au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare, pentru cei cu handicap grav;*

*b) cu 10 ani, reducerea vârstei standard de pensionare, dacă au realizat cel puțin două treimi din stagiul complet de cotizare, pentru cei cu handicap accentuat;*

*c) cu 10 ani, reducerea vârstei standard de pensionare, dacă au realizat stagiul complet de cotizare, pentru cei cu handicap mediu.*

*(2) Asigurații nevăzători beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare prevăzut de lege.*

**74.** [Art. 169 din Legea nr. 263/2010](#) stabilește că:

*(1) Pensionarii sistemului public de pensii ale căror drepturi de pensie au fost stabilite potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă, beneficiază de o creștere a punctajelor anuale realizate în aceste perioade, după cum urmează:*

*a) cu 50% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I de muncă;*

*b) cu 25% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa a II-a de muncă.*

*(2) Prevederile alin. (1) nu se aplică în situația în care, la recalcularea pensiilor în conformitate cu prevederile [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005](#) privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, aprobată cu completări prin [Legea nr. 78/2005](#), cu modificările și completările ulterioare, pentru determinarea punctajului mediu anual s-a utilizat vechimea în muncă necesară deschiderii dreptului la pensie prevăzută de acte normative cu caracter special.*

*(3) De creșterea punctajelor anuale prevăzută la alin. (1) beneficiază și persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 aprilie 2001-2 noiembrie 2008 inclusiv, numai în situațiile în care, potrivit legii, la determinarea punctajului mediu anual s-au utilizat stagiile complete de cotizare prevăzute de legislația în vigoare în perioada respectivă. (...)*

**75.** Totodată, [art. 58 din Legea nr. 263/2010](#) dispune următoarele:

*Persoanele care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat beneficiază de reducerea vârstelor standard de pensionare prevăzute în anexa nr. 5, în funcție de gradul de handicap, după cum urmează:*

*a) cu 15 ani, în situația asiguraților cu handicap grav, dacă au realizat, în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat, cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare;*

*b) cu 10 ani, în situația asiguraților cu handicap accentuat, dacă au realizat, în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat, cel puțin două treimi din stagiul complet de cotizare;*

*c) cu 10 ani, în situația asiguraților cu handicap mediu, dacă au realizat, în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat, stagiul complet de cotizare.*

**76.** Pornind de la conținutul normativ al textelor de lege mai sus redate, se constată că, atât în reglementarea anterioară, reprezentată de [Legea nr. 19/2000](#), cât și în reglementarea [Legii nr. 263/2010](#), legiuitorul a condiționat acordarea creșterii punctajelor anuale pentru perioadele în care asigurații au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă de faptul de a se fi utilizat, pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 aprilie 2001-2 noiembrie 2008 inclusiv, stagiile complete de cotizare prevăzute de legislația în vigoare în perioada respectivă.

**77.** Textele de lege nu fac distincție între categoriile de beneficiari, ci indică o singură ipoteză în care se acordă majorarea punctajelor anuale cu 50%, respectiv 25% pentru perioadele în care s-a desfășurat activitate în grupa I, respectiv a II-a de muncă, și anume, cea în care, la calcularea drepturilor de pensie, s-a utilizat stagiul complet de cotizare prevăzut de [anexa nr. 3 la Legea nr. 19/2000](#), respectiv de legislația în vigoare la data deschiderii drepturilor de pensie.

**78.** Altfel spus, sensul acestor dispoziții este de a nu se acorda aceste creșteri persoanelor cărora li s-au aplicat stagii complete de cotizare diminuate, cum este și cazul persoanelor care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat și care beneficiază atât de reducerea vârstelor standard de pensionare, cât și de reducerea stagiului complet de cotizare, potrivit [art. 47 din Legea nr. 19/2000](#) ([art. 58 din Legea nr. 263/2010](#)).

**79.** Stagiul complet de cotizare redus potrivit [art. 47 din Legea nr. 19/2000](#) ([art. 58 din Legea nr. 263/2010](#)) a avut în vedere, într-adevăr, situația specială în care se află persoana încadrată în grad de handicap, însă acesta nu poate fi asimilat stagiului complet de cotizare prevăzut de [anexa nr. 3 la Legea nr. 19/2010](#), respectiv stagiilor complete de cotizare prevăzute de legislația în vigoare la data deschiderii drepturilor de pensie, la care [art. 78<sup>2</sup> alin. \(2\) din Legea nr. 19/2000](#), respectiv [art. 169 alin. \(3\) din Legea nr. 263/2010](#) fac în mod expres trimitere, în absența unei dispoziții legale în acest sens.

**80.** O atare asimilare apare ca fiind nu numai lipsită de suport legal, dar și de natură a înlătura efectele distincției prevăzute de [art. 169 alin. \(3\) din Legea nr. 263/2010](#) [[art. 78<sup>2</sup> alin. \(2\) din Legea nr. 19/2000](#)], aceasta devenind, practic, inaplicabilă.

**81.** Această soluție valorifică, pe de o parte, interpretarea gramaticală și sistematică a normelor juridice analizate, iar, pe de altă parte, o interpretare istorico-teleologică, avându-se în vedere evoluția reglementărilor în materie.

**82.** Astfel, termenii în care se exprimă legiuitorul [„se aplică numai în situațiile”, „beneficiază (...) numai în situațiile”] au semnificația unei excluderi a persoanelor care au beneficiat de reducerea stagiilor complete de cotizare prevăzute de lege de la beneficiul majorării punctajelor medii anuale pentru perioadele lucrate în grupele superioare de muncă.

**83.** De asemenea prezintă relevanță pentru dezlegarea problemei de drept supuse analizei faptul că, până la intrarea în vigoare a [Legii nr. 192/2015](#) pentru completarea [Legii nr. 263/2010](#) privind sistemul de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 504 din 8 iulie 2015 ([Legea nr. 192/2015](#)), opțiunea constantă a legiuitorului a fost aceea ca de majorarea punctajelor pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, să nu beneficieze:

- pensionarii sistemului public de pensii ale căror drepturi de pensie au fost stabilite potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, în situația cărora la determinarea punctajului mediu anual s-a utilizat vechimea în muncă necesară deschiderii dreptului la pensie prevăzută de acte normative cu caracter special;
- pensionarii în situația cărora la determinarea punctajului mediu anual s-au utilizat stagii complete de cotizare mai mici decât cele prevăzute de legislația în vigoare la data deschiderii drepturilor de pensie.

**84.** Prin [Legea nr. 192/2015](#), după [articolul 169 din Legea nr. 263/2010](#), s-a introdus un nou articol, [art. 169<sup>1</sup>](#), având următorul conținut:

*(1) Pensionarii sistemului public de pensii ale căror drepturi de pensie au fost stabilite potrivit legislației anterioare datei de 1 ianuarie 2011, care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupa I și/sau grupa a II-a de muncă potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, respectiv activități în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite și/sau condiții speciale, potrivit legii, beneficiază de o creștere a punctajelor anuale realizate în aceste perioade, după cum urmează:*

*a) cu 50% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupa I de muncă sau în locuri de muncă încadrate în condiții speciale;*

*b) cu 25% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupa a II-a de muncă sau în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite.*

*(2) Prevederile alin. (1) se aplică pensionarilor ale căror drepturi de pensie s-au deschis anterior datei de 1 ianuarie 2011 și care, conform prevederilor legale în vigoare, nu au beneficiat de majorarea punctajelor anuale conform [Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 100/2008](#) pentru completarea [Legii nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, aprobată prin [Legea nr. 154/2009](#), [Legii nr. 218/2008](#) pentru modificarea și completarea [Legii nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, [art. 78<sup>2</sup> din Legea nr. 19/2000](#), de prevederile art. 169 din prezenta lege, precum și de majorarea punctajului pentru perioadele realizate în condiții speciale după data de 1 aprilie 2001.*

*(3) În cazul persoanelor prevăzute la alin. (2), la numărul total de puncte realizate de acestea până la data prezentei recalculări se adaugă numărul de puncte corespunzător majorării rezultate în urma aplicării prevederilor alin. (1), la determinarea punctajului mediu anual utilizându-se stagiile complete de cotizare prevăzute de lege, corespunzătoare fiecărei situații.*

*(4) În situația în care, în urma aplicării prevederilor alin. (1)-(3), rezultă un punctaj mediu anual mai mic, se menține punctajul mediu anual și cuantumul aferent aflat în plată sau cuvenit la data recalculării.*

*(5) Recalcularea prevăzută la alin. (1)-(4) se efectuează în termen de 24 de luni, calculat de la data de 1 ianuarie 2016.*

*(6) Drepturile de pensie recalculate potrivit alin. (1)-(5) se cuvin și se plătesc începând cu data de 1 ianuarie 2016.*

**85.** În expunerea de motive a acestui act normativ, care, inițial, a vizat modificarea [art. 169 din Legea nr. 263/2010](#), se arată că „scopul propunerii legislative este acela de a elimina excepțiile prevăzute la alin. (2) și (3) (...) în sensul acordării creșterii punctajelor anuale cu 50% și respectiv 25% pentru toate persoanele înscrise la pensie înainte de

2 noiembrie 2008 și care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupa I de muncă, respectiv în grupa a II-a de muncă” și că „prin propunerea legislativă va fi rezolvată situația tuturor persoanelor care au desfășurat activități în grupele I și II de muncă conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001”.

**86.** Pentru punerea în aplicare a prevederilor [art. 169<sup>1</sup> din Legea nr. 263/2010](#), prin [Hotărârea Guvernului nr. 291/2017](#) pentru completarea [art. 134 din Normele de aplicare](#) a prevederilor [Legii nr. 263/2010](#) privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin [Hotărârea Guvernului nr. 257/2011](#), a fost completat [art. 134](#), fiind introduse și alineatele cu următorul conținut:

(...)

**(8)** Prin excepție de la prevederile alin. (3), la recalcularea pensiilor, conform prevederilor [art. 169<sup>1</sup> din lege](#), se utilizează stagiile complete de cotizare prevăzute de lege, în vigoare la data de la care se cuvin drepturile recalculate, corespunzătoare fiecărei situații, respectiv:

- a)** stagiile complete de cotizare prevăzute în anexa nr. 5 la lege;
- b)** stagiile complete de cotizare prevăzute la [art. 56 și 57 din lege](#);
- c)** stagiile complete de cotizare prevăzute la [art. 58 și 59 din lege](#).

și

**(15)** Drepturile de pensie recalculate se plătesc astfel:

- a)** începând cu luna iulie 2017, în cazul persoanelor ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1990-31 martie 2001 inclusiv;
- b)** începând cu luna noiembrie 2017, în cazul persoanelor ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 aprilie 2001-31 decembrie 2010 inclusiv.

**87.** Aceste noi dispoziții legale nu fac obiectul interpretării în cauză, însă sunt de natură a evidenția atât schimbarea viziunii legiuitorului în ceea ce privește reglementarea condițiilor de valorificare a perioadelor în care pensionarii ale căror drepturi de pensie s-au deschis anterior datei de 1 ianuarie 2011 au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupa I de muncă, respectiv în grupa a II-a de muncă, în sensul că pentru prima dată se face trimitere la stagiile de cotizare prevăzute de [art. 58](#), cât și instituirea unui mecanism procedural specific recalculării pensiilor în temeiul [art. 169<sup>1</sup> din Legea nr. 263/2010](#).

**88.** În legătură cu opinia exprimată de instanța de sesizare, potrivit căreia restrângerea destinatarilor majorării de punctaj prevăzute de [art. 169 alin. \(3\) din Legea nr. 263/2010](#) [[art. 78<sup>2</sup> alin. \(2\) din Legea nr. 19/2000](#)] are ca efect, prin excluderea persoanelor care au fost încadrate în grad de handicap și au desfășurat în aceste condiții activitate în grupele de muncă, discriminarea acestora pe motiv de handicap, se apreciază că neaplicarea acestui text de lege în această situație particulară nu încalcă principiile fundamentale ale legislației privind asigurările sociale.

**89.** În acest sens, prin considerentele [Deciziei nr. 718 din 9 decembrie 2014](#) referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor [art. 169 alin. \(2\) din Legea nr. 263/2010](#), Curtea Constituțională a reținut următoarele:

*În ceea ce privește susținerea potrivit căreia persoanele cu handicap nu au beneficiat de un avantaj real datorită vârstei de pensionare, întrucât nu aveau cum să cumuleze un punctaj total realizat în întreaga perioadă de activitate tot atât de mare ca o persoană care a lucrat în grupe superioare de muncă, dar nu a avut handicap și a fost obligată să muncească până la o vârstă mai înaintată, cumulând mai mulți ani de muncă, Curtea constată că beneficiul pensionării la o vârstă mai redusă de care s-au bucurat persoanele cu handicap nu înseamnă în mod automat și faptul că acestea nu au putut obține un punctaj mai mare în urma aplicării dispozițiilor [Hotărârii Guvernului nr. 1.550/2004](#) (...) esențial fiind numărul de ani cât o persoană se consideră că a cotizat la sistemul public de pensii, respectiv vechimea în muncă efectiv realizată. (...)*

*Cât privește critica vizând faptul că persoanele cu handicap care au lucrat în grupe superioare de muncă nu sunt diferențiate sub aspectul condițiilor de pensionare de cele care au avut handicap, dar au lucrat în condiții normale, respectiv în grupa a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare [Legii nr. 19/2000](#), Curtea constată că această problemă privește, în realitate, dispozițiile [Legii nr. 57/1992](#), respectiv opțiunea pe care legiuitorul a avut-o de a acorda un regim mai favorabil persoanelor cu handicap, fără a cumula în același timp aceste beneficii cu cele acordate persoanelor care au lucrat în grupe superioare de muncă, iar nu dispozițiile de lege care fac obiectul controlului prezentei excepții de neconstituționalitate.*

**90.** Pe de altă parte, trebuie subliniat faptul că în cadrul sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru lămurirea unor chestiuni de drept, mecanism procedural de asigurare a unei practici judiciare unitare, Înalta Curte de Casație și Justiție nu se poate substitui instanței de contencios constituțional, în examinarea dispozițiilor unei legi reclamate ca având efect discriminatoriu, Curtea Constituțională fiind singura care îndeplinește rolul de

legislator negativ, conform [art. 146 lit. d\) din Constituția României](#), atunci când constată lipsa de conformitate dintre prevederile unei legi sau ordonanțe și dispozițiile constituționale, și nici nu poate intra în domeniul rezervat exclusiv puterii legislative, înlăturând de la aplicare o dispoziție legală care se susține a fi discriminatorie.

**91.** Sub acest aspect sunt relevante [deciziile Curții Constituționale nr. 818 din 3 iulie 2008, nr. 819 din 3 iulie 2008, nr. 820 din 3 iulie 2008 și nr. 821 din 3 iulie 2008](#), toate publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 537 din 16 iulie 2008, și [Decizia nr. 1.325 din 4 decembrie 2008](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 872 din 23 decembrie 2008, prin care s-a constatat că prevederile [Ordonanței Guvernului nr. 137/2000](#) privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, sunt neconstituționale în măsura în care din acestea se desprinde înțelesul că instanțele judecătorești au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.

**92.** Curtea Constituțională a reținut că:

*Luând în considerare și dispozițiile art. 27 alin. (1) din ordonanță, prin care se instituie dreptul persoanei care se consideră discriminată de a cere instanței de judecată, între altele, restabilirea situației anterioare și anularea situației create prin discriminare, deci și a prevederilor cu caracter discriminatoriu, instanța de judecată poate să înțeleagă - ceea ce s-a și petrecut în una din cauzele analizate - că are competența să anuleze o dispoziție legală pe care o consideră discriminatorie și, pentru a restabili situația de echilibru între subiectele de drept, să instituie ea însăși o normă juridică nediscriminatorie sau să aplice dispoziții prevăzute în acte normative aplicabile altor subiecte de drept, în raport cu care persoana care s-a adresat instanței se consideră discriminată.*

*Un asemenea înțeles al dispozițiilor ordonanței, prin care se conferă instanțelor judecătorești competența de a desființa norme juridice instituite prin lege și de a crea în locul acestora alte norme sau de a le substitui cu norme cuprinse în alte acte normative, este evident neconstituțional, întrucât încalcă principiul separației puterilor, consacrat în [art. 1 alin. \(4\) din Constituție](#), precum și prevederile [art. 61 alin. \(1\)](#), în conformitate cu care Parlamentul este unica autoritate legiuitoare a țării.*

*În virtutea textelor constituționale menționate, Parlamentul și, prin delegare legislativă, în condițiile art. 115 din Constituție, Guvernul au competența de a institui, modifica și abroga norme juridice de aplicare generală. Instanțele judecătorești nu au o asemenea competență, misiunea lor constituțională fiind aceea de a realiza justiția - [art. 126 alin. \(1\) din Legea fundamentală](#) -, adică de a soluționa, aplicând legea, litigiile dintre subiectele de drept cu privire la existența, întinderea și exercitarea drepturilor lor subiective.*

**93.** Pentru toate considerentele mai sus expuse, punctajul suplimentar reglementat de [art. 169 alin. \(1\) din Legea nr. 263/2010](#) [[art. 78<sup>2</sup> alin. \(1\) din Legea nr. 19/2000](#)] nu poate fi acordat în situația în care pensionarul care a realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat beneficiază de un stagiul complet de cotizare redus conform [art. 58 din Legea nr. 263/2010](#) ([art. 47 din Legea nr. 19/2000](#)).

**94.** Prin urmare, în temeiul [art. 519](#), cu referire la [art. 521 din Codul de procedură civilă](#),

## ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Cluj - Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale, în Dosarul nr. 672/84/2016, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor [art. 169 alin. \(3\) din Legea nr. 263/2010](#) privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare [[art. 78<sup>2</sup> alin. \(2\) din Legea nr. 19/2000](#) privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare], punctajul suplimentar reglementat de [art. 169 alin. \(1\) din Legea nr. 263/2010](#) [[art. 78<sup>2</sup> alin. \(1\) din Legea nr. 19/2000](#)] nu poate fi acordat în situația în care pensionarul care a realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat beneficiază de un stagiul complet de cotizare redus conform [art. 58 din Legea nr. 263/2010](#) ([art. 47 din Legea nr. 19/2000](#)).

Obligatorie, potrivit dispozițiilor [art. 521 alin. \(3\) din Codul de procedură civilă](#).

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 4 iunie 2018.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

GABRIELA ELENA BOGASIU

Magistrat-asistent,

-----

C.T.C.E. Piatra Neamt